

TEIN4citizens – Engaging civil society in cross-border regions for the future of Europe

Co to znamená být občanem EU?

Lidská práva, občanská práva, nároky a povinnosti

Jaká lidská a občanská práva mám jako člen EU? Jaké instituce či nástroje EU je chrání? A jakou roli by dle mého názoru měla v tomto ohledu hrát EU v budoucnu? Tyto otázky projednali zástupci organizací občanské společnosti, akademici, občané a zástupci vládních a veřejných orgánů na konferenci v Belfastu (Severní Irsko) dne 11.03.2019. Na pozadí současných jednání o brexitu se účastníci ze Severního Irsku a Irsku a dalších evropských příhraničních regionů podělili o své nápady, obavy a návrhy týkající se budoucnosti Evropy.

Celkově bylo jasné, že ve světle historického kontextu konfliktu v Severním Irsku, který skončil Velkopáteční dohodou z roku 1998 (Good Friday Agreement 1998), připisují účastníci velký význam úloze EU při podpoře mírového procesu v Irsku. Mnoho účastníků proto měli starosti a obavy z toho, jak budou v budoucnu chráněna jejich lidská a občanská práva, ať už jako občané EU nebo ne žijící v příhraničním regionu Severní Irsko - Irsko.

1. Ochrana práv občanů EU v Evropě budoucnosti

V budoucí Evropě, představené účastníky konference, budou respektována lidská a občanská práva všech občanů EU. Na jedné straně hrají při ochraně těchto práv rozhodující roli evropské právo a evropské instituce. Soudní dvůr Evropské unie interpretováním Listiny základních práv EU, ale také další orgány EU, jako je Evropský parlament, **jsou důležitými garanty ochrany lidských a občanských práv, které jsou základem evropských hodnot a budování míru v Irsku a ostatních evropských regionech konfliktu**. Na druhou stranu jsou v této věci užitečnými nástroji Evropská úmluva o lidských právech a Evropská sociální charta vypracovaná Radou Evropy. Role Evropského soudu pro lidská práva při rozhodování o údajném porušování občanských a politických práv stanovených v Evropské úmluvě o lidských právech je tudíž nedílnou součástí vize účastníků o budoucí Evropě. Účastníci však také zdůraznili, že je třeba, **aby orgány EU pečlivě sledovaly provádění svých směrnic a práv v praxi**.

“Je třeba si uvědomit, že práva se rovnají míru.”

Na místní úrovni je právo na svobodu pohybu důležitou hodnotou zabudovanou do každodenního života lidí. Z hlediska občanů žijících v pohraniční oblasti Severního Irsku a Irsku je proto důležité zachovat právo pracovat, studovat a žít v jiné zemi EU. **Programy evropského financování měly navíc velký dopad na irský příhraniční region**, a proto jsou pro mnoho účastníků klíčovým prvkem budoucnosti Evropy. **Například mírové programy EU a jejich základní hodnoty byly rozhodující pro mírový proces na irském ostrově. V budoucnosti by proto EU měla tyto programy nadále podporovat**. Aby však byla zaručena ochrana práv občanů, měl by navrhovaný program PEACE PLUS zahrnovat specifickou podporu přístupu k budování míru založeného na právech. Na lokální úrovni je řečeno, že sdružení hájící lidská a občanská práva hrají významnou roli při obraně a provádění nástrojů

a právních předpisů EU při uplatňování právně orientovaného přístupu k sociálním a ekonomickým otázkám.

2. Identifikované překážky

Při diskutování o ochraně lidských a občanských práv na evropské úrovni byla za jednu z hlavních překážek označena **špatná viditelnost EU a jejích orgánů**. Většina obyvatelstva nerozumí nástrojům a institucím EU a neví, že EU chrání lidská a občanská práva svých občanů.

Z místního pohledu na budoucnost Evropy se pozornost soustředí **na jednání o brexitu, která**

“Náš právní rámec nabývá váhu členstvím v EU.”

představují překážku a v závislosti na jejich výsledku potenciální hrozbu pro pokračování přeshraniční spolupráce, integrace a mírového procesu. Diskuse se proto hodně soustředily na otázku, jak zachovat úspěchy, které

přinesla EU a mírový proces. Účastníci rovněž označili brexit za hrozbu pro uplatňování svých práv jako občanů EU, zejména pokud jde o volný pohyb, přístup ke zdravotní péči a sociálním zařízením a práva pracovníků (tj. Přeshraniční pracovníci). **Práva podle Velkopáteční dohody jsou navíc ohrožena, protože EU již nemusí být zárukou právního rámce.** Účastníci také vyjádřili své znepokojení nad tím, že **Spojené království nepodepsalo Evropskou chartu sociálních práv**, která byla v Irské republice používána k účinné ochraně práv lidí.

3. Nápady a propozice pro budoucí Evropu

Instituce EU by měly být uživatelsky vstřícnější. Poslanci Evropského parlamentu by měli oslovit občany a informovat je, aby tak byli viditelnější a informovali občany o svých plánech. Je zapotřebí více komunikace, možná ve více participativních a inovativních formách, jako jsou diskusní kola. Aby bylo možné oslovit větší počet občanů, měla by Evropská komise, Parlament a Rada zapojit do politiky více žen. **Obecně by měla být posílena vzájemná provázanost parlamentů a dalších skupin.**

Účastníci vyjádřili své znepokojení nad zahraniční politikou EU. Do zahraniční politiky EU by se měl promítnout **koncept „evropských hodnot“ založený na právech.** Současné postupy policejní kontroly na vnějších hranicích EU vylučují lidi z evropských hodnot a práv.

Na hranici mezi Severním Irskem a Irskem by EU měla **pokračovat v podpoře mírového procesu, například zajištěním dodržování Velkopáteční dohody.** Pro některé účastníky je velmi obtížné pochopit, jak může proces míru a usmíření pokračovat ve své současné podobě mimo EU a její základní hodnoty míru. EU by měla rovněž prosazovat a podporovat tlak na ochranu občanů EU, přebývajících v nečlenských státech.

“Lidé rozumí problémům s lidskými právy, např. bezdomovectví. Potřebujeme sadu nástrojů, která může požadovat, doručovat a měřit změny.”

Appendix: Program konference – Belfast, 11 March 2019

9.30am	Uvítání a úvod Ruth Taillon, ředitelka Centra pro přeshraniční studia
9.45am	Zahájení konference Les Allamby, hlavní komisař, Komise pro lidská práva v Severním Irsku
10.00am	Evropské pohledy na občanství EU Frédérique Berrod, profesor veřejného práva, Univerzita ve Štrasburku
10.20am	Dr. Hynek Böhm, Technická univerzita v Liberci
10.40am	Irské perspektivy na občanství EU Eilis Barry, CEO, FLAC
11.00	Daniel Holder, zástupce ředitele, CAJ
11.20am	OBČERSTVENÍ
11.40am	Případová studie Emma De Souza, Kolektivní práva a spravedlnost Severního Irsku
12.00pm	MALÁ SKUPINOVÁ DISKUSE
1.00pm	OBĚD
2.00pm	Místní projekty využívající evropské nástroje a právo Seán Brady, Účast a uplatňování práv Annmarie O’Kane, Pohraniční lidé Dr Claire McCann, Konsorcium pro lidská práva
2.40pm	Jak lidská práva formovala evropské hodnoty a budování míru v Irsku a dalších evropských konfliktních regionech Duncan Morrow, Ulsterská univerzita
3.10pm	Projekty EU v oblasti lidských práv financované mírem Michael Culbert, Budování pozitivních vztahů Brid McKewon, Překračování hranic, ničení hranic Mirjam Bader, Politics Plus- další kapitola
3.40pm	MALÁ SKUPINOVÁ DISKUSE
4.30pm	KONEC

Pro více informací:

<http://crossborder.ie/mean-eu-citizen-human-rights-civic-rights-entitlements-obligations/>

<http://www.transfrontier.eu/tein4citizens/>

 @TEIN4Citizens